

Ny bekendtgørelse udvander økologisk kyllingeproduktion

1. januar trådte den nye bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion i kraft. I bekendtgørelsen er definitionen for langsomt voksende slagtekyllinger ændret

DYREVELFÆRD

AF IRENE BRANDT

I midten af 90'erne tillod vi en daglig tilvækst på 25 g pr. dag for økologiske slagtekyllinger, som kunne benævnes langsomt voksende. Den tilladte, daglige tilvækst blev siden sat op til 35 g pr. dag for efterfølgende at hedde 35 g pr. dag over tre rotationer. Nu er grænsen sat op til 38 g over tre på hinanden følgende hold, hvornår skal den hedde 40 g pr. dag? Og hvornår kan vi droppe udearealet til økologiske slagtekyllinger?

Økologisk Landsforening ønsker med ØkologiLØFT at udvikle gårdene, så de lever op til forbrugernes høje forventninger til den økologiske produktion. Ø-mærket opfattes af mange som garanti for høje standarder på en række parametre, men siden mærkets indførelse er kravene til produkter, der bærer mærket, ændret. Et eksempel er den økologiske slagtekyllingeproduktion.

Tre ud af fire hjertes

- Jeg har bemærket, at de økologiske kyllinger, vi sælger, er blevet mindre. Det er klart, at en mindre kylling, også er en billigere kylling, siger Thomas Roland, der er CSR-chef i Coop.

Økologi & Erhverv har bedt ham forholde sig til, om de økologiske kyllinger, der i dag sælges i dagligvarehandlen, lever op til forbrugernes forventninger til, hvilket liv en økologisk kylling har levet. Mange af kyllingerne i kølediskene vil frem-

over ofte ikke engang være 56 dage gamle, når de slagtes, og - i hvert fald i vinterhalvåret - har de næppe været ude i hønsegården 1/3 af deres liv, som EU's økologiforordning kræver.

- Alternativt skulle vi slet ikke sælge økologiske kyllinger om vinteren. I stedet vælger vi et kompromis, hvor reglerne i den danske økologibekendtgørelse er overholdt. Hvorvidt dyrevelfærden for kyllingerne gennem tiderne er blevet forringet gennem ændringer i bekendtgørelsen, vil jeg overlade til andre at vurdere, siger Thomas Roland.

I stedet fremhæver han Coops eget dyrevelfærdsmærke, hvor de økologiske kyllinger sælges med tre ud af fire mulige dyrevelfærdshjertes.

- Dette er udtryk for, at vi har vurderet, at dyrevelfærden kan blive bedre i de økologiske kyllingestalde. Vil man som producent opnå det 4. hjerte, skal man løfte sin produktion på væsentlige områder, siger Thomas Roland.

Trussel mod Ø-mærket

- Ændringen af bekendtgørelsen er et rigtigt godt eksempel på, hvordan den danske fortolkning af EU's økologiforordning på nogle områder bevæger sig længere og længere væk fra de økologiske principper og fra forbrugernes forventninger til det produkt, de køber, siger Sybille Kyed, der er landbrugspolitisk chef i Økologisk Landsforening. En tendens der kan true tilliden til økologien.

- I dag stoler forbrugerne på, at økologiske kyllinger har et godt udeliv, når de køber økologiske kyllinger, siger Sybille Kyed. Hun fortsætter:

- Med den nye tilvækstgrænse bliver tiden med et udeliv kortere, hvilket også påvirker kyllingernes liv og adfærd og muligvis sundhed, idet de i mindre grad vil hente føde fra udearealerne i hønsegården. På et tidspunkt vil det også påvirke dyrenes almindelige velfærd, om det er

ved denne væksthastighed eller en højere, det ved vi selvfølgelig ikke.

Valg af dyr

- Det er ikke uden udfordringer for den økologiske produktion, hvis man bruger genetik i produktionen, som er optimeret til en konventionel produktion. Det ser vi, både når det handler om svin og fjerkræ, siger Sybille Kyed.

De konventionelle kyllinger er designet til at spise meget og tage hurtigt på i vægt. Et argument fra tilhængerne af ændringen i bekendtgørelsen har været, at den mest anvendte økologiske kyllingerace under optimale forhold vokser lidt mere end de 35 g pr. dag, der tidligere var tilladt. Det betød, at foder og næringsstoffer i nogle stalde måtte holdes tilbage i kyllingens sidste uger for at overholde vækstgrænsen.

Det er dog ikke en situation, som Økologisk Landsforening genkender. Nogle producenter vælger i stedet, at starte kyllingerne lidt langsommere op, så de ikke udnytter deres vækstpotentiale.

- Produktionen har allerede i dag udviklet sig i en retning, som ikke var forudset, da EU's økologiregler første gang blev vedtaget. Den gang forventede man, at en økologisk kylling var en frilandskylling, dvs. den kunne tidligst slagtes, når den var 81 dage. Efter at vi i Danmark satte den tilladte daglige tilvækst op fra 25 gram pr. dag til 35 g pr. dag, slagtes kyllingerne inden de er 81 dage, og dermed må de kun sælges som fritgående kyllinger. Det går selvfølgelig ud over dyrenes udeliv, da dyrene først kommer ud, når de har fået en egnet fjerdrag. Situationen gjorde, at Økologisk Landsforening i sit høringsvar lagde vægt på at fremhæve, at definitionen på langsomt voksende skal sikre, at dyrene altid mindst har været ude 1/3 af deres levetid, inden de slagtes, siger Sybille Kyed.

Genetik

Ifølge Danpo anvendes primært Hubbard CY57 i den økologiske slagtekyllingeproduktion i Europa. Danpo oplyser også, at Hubbard CY57 på økologisk foder med optimale staldforhold har en daglig tilvækst 40 til 42 gram. På Gothenborg har man tidligere brugt Hubbard CY57; men i dag er størstedelen af produktionen baseret på skovkyllinger, som er en helt ny race i Danmark. Skovkyllingen har det bedst på frie arealer og opsøger oftest skoven i sin søgen efter mad. Skovkyllingernes hus står derfor også tæt op ad skoven, og kyllingerne lever næsten udelukkende i skovbunden, når de har forladt varmelampen. Skovkyllingen får lov til at vokse sig stor i 90 dage, inden den bliver slagtet.

De økologiske skovkyllinger fra Gothenborg produceres ikke om vinteren, hvor det er for koldt til, at kyllingerne kan komme udenfor. Efter 86-96 dage slagtes kyllingerne.

Bekendtgørelsen var i høring, inden den blev offentliggjort. Her er udpluk fra høringsvarene:

De støttede en ændring: Landbrug & Fødevarer:

"Det er særdeles positivt, at tilvækstgrænsen for langsomt voksende slagtekyllingeracer fastsættes til 38 g/dag. Ændringen forventes at imødekomme en aktuell væsentlig udfordring i produktionen og vil forbedre velfærden for en stor del af de kyllinger, der produceres i dag, idet den nye grænse vil minimere behovet for reduceret næringsstoffordeling i kyllingernes sidste leveuger. Dette vil sikre bedre trivsel for disse kyllinger over hele deres levetid."

Danpo:

"De nuværende krav om maksimal 35 gram daglig tilvækst for økologiske kyllinger er en udfordring, fordi god (normal) pasning naturligt fører til højere daglig tilvækst end 35 gram dagligt. Skal tilvæksten begrænses, hvilket sker nu pga. nuværende krav, kan det være forbundet med velfærdsproblemer hos kyllingerne. Danpo ønsker tilladelse til en daglig tilvækst på 40 til 42 gram som i vores nabolande."

De støttede ikke ændringen:

Det Dyreetiske Råd svarede:

"Rådet er (...) stærkt betænkeligt ved forslaget om at ændre definitionen af langsom vækst i retning af at tillade hurtigere tilvækst, idet Rådet vurderer, at dette indebærer en risiko for reduceret dyrevelfærd."

Dyrenes beskyttelse:

"Det er forbundet med dårlig dyrevelfærd, når slagtekyllinger vokser for hurtigt (...) En tilladelse til hurtigere vækst hos de langsomt

voksende kyllingeracer er derfor en større ting, som efter Dyrenes Beskyttelses holdning først skal ske, når det er dokumenteret, at det ikke har negative konsekvenser for kyllingernes velfærd at vokse lidt hurtigere, som f.eks. 38 gram i stedet for 35 gram dagligt."

Top Æg Aps.:

"Ændringen vil betyde, at såfremt der ikke etableres en minimumslagtealder, vil man kunne slagte de økologiske kyllinger under det minimumskrav til alder, der i dag er gældende for slagtekyllinger til den fritgående produktion, hvor minimumskravet til slagtealder er 56. I bekendtgørelsen om Økologisk Jordbrugsproduktion bør derfor indføres et krav under Kapitel 1 §2 stk. 5 om, at indsatte økologiske daggamle slagtekyllinger, tidligst kan slagtes ved en minimumslagtealder på 56 dage."

Økologisk Landsforening:

"Økologisk Landsforening kan ikke bakke op om forslaget om at hæve den daglige tilladte tilvækst for slagtekyllinger, der defineres som langsomt voksende uden yderligere forudgående undersøgelser. Fjerkræproduktion er i forvejen en produktion, som meget hurtigt og nemt opskaleres og intensivres. Det er vigtigt at være meget varsom med at tillade ændringer, der går i retning af yderligere intensivering.

Det er foreningens opfattelse, at produktionen allerede i dag har fået en form, der ligger på kanten af det, som der var hensigten, da EU's økologiforordning blev formuleret."

Kyllinger er enten produceret i stald, som fritgående eller på friland

Indtil 1. januar kunne alle økologiske kyllinger opnå prædikatet 'fritgående' eller 'friland'. For at opnå prædikatet friland skal en kylling være mindst 81 dage gammel, inden den slagtes. En kylling, der ved klækning vejer 50 g, skal tage ca. 25 g på om dagen, hvis de skal opnå en slag-

tevægt på 2150 g på 81 dage. For at opnå prædikatet fritgående skal en kylling være mindst 56 dage gammel, inden den slagtes. En kylling, der ved klækning vejer 50 g, skal tage ca. 37 g på om dagen, hvis de skal opnå en slagtevægt på 2150 g på 56 dage. Øges den daglige vægtstigning til

38 g pr. dag, er kyllingen slagteklar, inden den når en alder på 56 dage. Disse kyllinger når derfor ikke at komme uden for stalden i mere end en uges tid, inden de slagtes, og de kan end ikke sælges som fritgående.

Kyllingeproducent med frihed

Gothenborg var blandt de første i Danmark til at lave økologiske kyllinger, og de holder stadig fast ved de økologiske principper, som lå til grund for de første kyllinger på Gothenborg tilbage i '96

DYREVELFÆRD

AF IRENE BRANDT

- I vores produktion har vi fokus på smag, dyrevelfærd, etik og troværdighed, som altid vægtes lige så højt som indtjeningen, siger Lone Hedegaard fra Gothenborg, der ligger ved Them i Midtjylland. Til gården hører 50 tdl. økologisk jord med frilandsopdræt af økologisk fjerkræ. Og indtægterne fra produktionen suppleres med udlejning af festlokaler, et stort landkøkken, gårdbutik og webshop.

Hun er bekymret over, at den økologiske kyllingeproduktion bevæger sig længere og længere væk fra det,

der var målet, da det økologiske regelsæt i sin tid blev formuleret.

Mange problematikker

- Vores store force er, at vi ikke er kæmpestore og tvunget til at afsætte til dagligvarebranchen for at komme af med vores produkter. Derfor er der heller ikke nogen, der dikterer vores produktion, siger Lone Hedegaard og tilføjer:

- Vi oplever, at de nye, økologiske kyllingeproducenter, der er kommet til, i takt med at markedet er vokset, er udfordret af mange problematikker, fordi deres produktion er styret af slagterier, som ikke interesserer sig ret meget for de økologiske principper, men til gengæld har stort fokus på, om deres produkter kan sælges og sikre en god indtjening.

Svækker Ø-mærket

På sigt frygter hun, at økologi baseret på markedstænkning alene, ender med at svække Ø-mærket.

- Forbrugerne forventer, at der er en holdning bag produktet, når det er økologisk. En økologisk kylling,

skal derfor have levet et ordentligt kyllingeliv, inden den slagtes. Hos os betyder det, at vi indstiller produktionen om vinteren, for kyllinger skal selvfølgelig vokse op på friland. Om vinteren kan man ikke producere frilandskyllinger. Det giver ingen mening, for de vil ikke ud i regn og kulde. Og for dyrene ville det være meget bedre, hvis 20 producenter hver leverer 20.000 kyllinger om året, i stedet for at to producenter hver leverer 200.000 kyllinger, siger Lone Hedegaard.

Og hun er bestemt ikke tryk ved, at industrien får mere og mere indflydelse på reglerne for økologisk produktion.

- Generelt er det farligt at ændre på det økologiske værdisæt. Og især er det farligt, når det er andre end de økologiske landmænd, der dikterer økologireglerne, siger Lone Hedegaard.

Unfair konkurrence

Igennem de 22 år, Gothenborg har produceret økologisk fjerkræ, er produktionen vokset hvert år i takt med

efterspørgslen på de velsmagende produkter, som produktionen baseret på høje etiske standarder resulterer i. Samtidig er der især de senere år dukket flere og flere økologiske kyllinger op i dagligvarebutikkerne; men selvom disse kyllinger ofte har levet et helt andet og meget kortere liv end kyllingerne fra Gothenborg, er der et rødt Ø-mærke på kyllingerne begge steder.

- Kvalitetsmæssigt kan vi sagtens konkurrere med kyllinger, der er slagtet efter 56 dage, hvor de stort set kun har været i en stald; men vores pris er selvfølgelig en anden. Vi bruger skovkylling-konceptet til at vise, at vores produkt er et andet end den økologiske kylling, du køber i et supermarked. Alternativt skulle vi markedsføre vores kyllinger på en sammenligning med de billigere kyllinger, hvilket uundgåeligt ville blive betragtet, som om vi nedgør andres produkter for at sælge vores egne, hvilket jeg simpelthen ikke har lyst til at gøre, siger Lone Hedegaard.

Glemsomme landmænd bliver politianmeldt

GØDNING: Cirka 1.500 landmænd har undladt at sende deres gødningsregnskab i et eller flere af de seneste tre planår, selvom de har modtaget en rykker. Derfor vil deres sag nu blive sendt videre til politiet, oplyser Landbrugsstyrelsen. De pågældende gødningsregnskaber skulle være indsendt henholdsvis den 31. marts 2015 for planåret 2013/2014, den 31. marts 2016 for planåret 2014/2015 og den 31. marts 2017 for planåret 2015/2016. Styrelsen skriver, at indberetningen er vigtig for at sikre en velfungerende kontrol med gødskningsreglerne og -forbruget i Danmark.

Udsigt til at økologisk arealtilskud kommer lidt tidligere i år

AREALTILSKUD: I de seneste to år har udbetalingen af økologisk arealtilskud til de økologiske landmænd været stærkt forsinkede. Det lægger et urimeligt likviditetspres på landmændene, og derfor har Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer i fællesskab anmodet Miljø- og Fødevarerministeriet om at lave en forskudsudbetaling på 80 procent af tilskuddet, så landmændene ikke kommer i klemme som følge af, at styrelsen kommer bagud med deres udbetalinger. Det var et af emnerne, da organisationerne i før jul var til møde i Landbrugsstyrelsen.

- Landbrugsstyrelsen redegjorde meget grundigt for, at de ikke har de nødvendige ressourcer til at udvikle en løsning, der muliggør en forskudsbetaling. Til gengæld kunne styrelsen fortælle os, at de set i forhold sidste år er meget længere i behandlingen af ansøgninger. Det betyder, at der er udsigt til, at udbetalingerne ikke blive så forsinkede i 2018, som de har været de seneste to år, siger Per Kølster, formand for Økologisk Landsforening.

Markblokgrænser

Et andet emne på mødet var markblokgrænser. Økologisk Landsforening har fremsat forslag om, at tilsagnsareal og markblokgrænser skal låses sammen.

- Det vil betyde, at når styrelsen foretager ændringer på markblokgrænsen, så retter de også grænserne på tilsagnsarealet. Det er et forslag, som styrelsen ser positivt på, og som sammen med andre tiltag kan føre til færre fejl, som kræver manuel behandling og dermed undgå forsinkelser, siger Per Kølster.

Hvor er vi på vej hen?

I oktober omtalte Lars Bredahl, formand for Æg- og fjerkræudvalget i Økologisk Landsforening, de varslede ændringer i bekendtgørelsen for økologisk jordbrug i udvalgets nyhedsbrev. Han skrev blandt andet:

"Hvis man ikke anvender langsomt voksende racer, må dyrene ikke slagtes tidligere end ved 81 dage. Regner man på dette, kan man se, at det svarer til en daglig tilvækst på 25 g/dag. Det var også den tilvækst, vi i mange år havde som grænse i DK.

Den blev på et tidspunkt hævet til 35 g/dag, da de dyr, vi brugte i 1990'erne, ikke havde så meget brystkød, som producenterne ønskede for at imødekomme markedet, og kødstrukturen var meget anderledes, end de danske forbrugere var vant til. Siden justerede vi det igen for at rumme væksten på de linjer, vi brugte, og at nogle producenter arbejder med kønsopdelte hold til 35 g/dag som gennemsnit over tre rotationer. Det er ikke svært at se, hvor vi er på vej hen, når vi nu endnu engang står

over for overvejelser om at hæve den tilladte daglige tilvækst.

Som et notabene gør vi opmærksom på, at vi er nødt til at efterspørge den kylling, der passer ind i det økologiske system. Hvis vi ikke gør dette, så er det avlsselskaberne, der afgør, hvad vi kan købe, og de fortsætter som de altid har gjort og forbedrer på den daglige tilvækst, uanset at det i et vist omfang risikerer at være på kompromis med andre værdier, som vi mener er vigtige i det økologiske system."